

Regeringens proposition

2002/03:6

Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro

Prop.
2002/03:6

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 3 oktober 2002

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I denna proposition föreslås att det införs en skyldighet för privata arbetsgivare, kommuner och landsting att lämna uppgifter om anställdas sjukfrånvaro i årsredovisningen. På detta sätt blir det möjligt för myndigheter, anställda och andra intressenter att ta del av uppgifterna. Syftet med en sådan redovisning är att öka medvetenheten om sjukfrånvarons fördelning på olika verksamheter. Ökade kunskaper på området kan påverka arbetsgivare att vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Arbetsgivare med högst tio anställda omfattas inte av den föreslagna uppgiftsskyldigheten.

Uppgift skall lämnas om den totala sjukfrånvaron, sjukfrånvaron hos kvinnor respektive män samt hos anställda i åldersintervallerna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre. Därutöver föreslås att även den andel av sjukfrånvaron som avser sjukfrånvaro som varat i 60 dagar eller mer skall anges.

Det skall inte med utgångspunkt i den information som lämnas i årsredovisningen gå att hänföra uppgifter om sjukfrånvaro till en enskild individ. De som är anställda utomlands omfattas inte av uppgiftsskyldigheten.

De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 juli 2003.

1	Förslag till riksdagsbeslut	4
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	7
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	9
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning	11
3	Ärendet och dess beredning	13
4	Bakgrund.....	14
4.1	Utvecklingen av sjukfrånvaron	14
4.2	Regeringens program för ökad hälsa i arbetslivet	14
4.3	Uppgifter om sjukfrånvaro som arbetsgivare lämnar i dag	15
4.4	Regler om redovisning	15
5	Överväganden och förslag	17
5.1	Arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om sjukfrånvaro i årsredovisningen	17
5.2	Hur sjukfrånvaro skall anges	22
5.3	Underindelning av sjukfrånvaro efter kön och ålder.....	24
5.4	Uppgift om långtidssjukfrånvaro	25
5.5	Ytterligare indikatorer	26
5.6	Undantag för vissa mindre arbetsgivare samt utlandsanställda	27
5.7	Koncernredovisning och gemensam förvaltningsberättelse	29
5.8	Ikraftträdande	30
6	Förslagets konsekvenser	31
6.1	Företag som omfattas av förslagen.....	31
6.2	Konsekvenser om någon reglering inte sker	31
6.3	Administrativa åtgärder som småföretagen måste vidta ..	32
6.4	Tidsåtgången	32
6.5	Lönekostnader och andra kostnader	33
6.6	Annan påverkan på småföretagen	33
6.7	Konsekvenser för kommuner och landsting	33
6.8	Samråd med näringslivet och med myndigheter	34
7	Författningskommentar.....	34
7.1	Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	34
7.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.....	36
7.3	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag	36

7.4	Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning	37	Prop. 2002/03:6
Bilaga 1	Sammanfattningen i promemorian Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (Ds 2002:22)	38	
Bilaga 2	Förslag till ändring i årsredovisningslagen (1995:1554) i promemorian Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (Ds 2002:22).....	40	
Bilaga 3	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (Ds 2002:22)	42	
Bilaga 4	Lagrådsremissens förslag till ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)	43	
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	45	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 oktober 2002	47	

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
2. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
3. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag,
4. lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554) dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 kap. 18 a § samt närmast före 18 a § en ny rubrik av följande lydelse, dels att 7 kap. 14 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Sjukfrånvaro

18 a §

Uppgift skall lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppgift skall också lämnas om

1. den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,

2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt

3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje grupp som avses i andra stycket 2 och 3 skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Sådan uppgift skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Bestämmelserna i första–tredje styckena gäller inte anställda utomlands och inte heller företag som avses i 3 kap. 8 § andra stycket 1.

7 kap.14 §¹

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7 och 10–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7, 10–18 och 19–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2002.

2. För räkenskapsår som inleds under första halvåret 2003 skall uppgift om sjukfrånvaron avse tiden efter den 30 juni 2003.

¹ Senaste lydelse 1999:1112.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § och 7 kap. 4 § lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

22 § om pensioner och liknande

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda under räkenskapsåret,

18 a § om sjukfrånvaro,

19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader,

¹ Senaste lydelse 1999:1113.

förmåner,	22 § om pensioner och liknande förmåner,	Prop. 2002/03:6
23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör,	23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör,	
24 § om suppleanter och vice verkställande direktör,	24 § om suppleanter och vice verkställande direktör,	
25 § om avtal om avgångsvederlag, samt	25 § om avtal om avgångsvederlag, samt	
26 § om uppgift om moderföretag.	26 § om uppgift om moderföretag.	

7 kap.

4 §²

För koncernredovisningen gäller i tillämpliga delar

1. de allmänna bestämmelserna om årsredovisningen i 2 kap. 2 §, med undantag för hänvisningarna till 2 kap. 1–3 §§ årsredovisningslagen (1995:1554),
2. bestämmelserna om balansräkning och resultaträkning i 3 kap., med det tillägget att vad som avsatts till kapitalandelsfonden skall tas upp som bundet kapital under Andra fonder (post 12) i koncernbalansräkningen,
3. bestämmelserna om värderingsregler i 4 kap.,
4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 1 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9 och 26 §§ årsredovisningslagen, samt
4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 1 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9, 18 a och 26 §§ årsredovisningslagen, samt
5. bestämmelserna om förvaltningsberättelse och finansieringsanalys i 6 kap. 1 §, med undantag för hänvisningen till 6 kap. 2 och 3 §§ årsredovisningslagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2002.
  2. För räkenskapsår som inleds under första halvåret 2003 skall uppgift om sjukfrånvaron avse tiden efter den 30 juni 2003.

² Senaste lydelse 1999:1113.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 1 § och 7 kap. 4 § lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

1 §¹

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

7 § om inköp och försäljning mellan koncernföretag,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

10 § andra stycket om kort- och långfristiga balansposter,

11 § om ställda säkerheter,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda

Utöver vad som följer av övriga bestämmelser i denna lag skall årsredovisningen innehålla de upplysningar som anges i 3–6 §§ nedan. Upplysningarna skall lämnas i noter. Om det inte står i strid med kravet på överskådlighet, får upplysningarna i stället lämnas i balansräkningen eller resultaträkningen. Vidare skall, med beaktande av vad som föreskrivs i 2 §, följande bestämmelser om tilläggsupplysningar i 5 kap. årsredovisningslagen (1995:1554) tillämpas:

1 § andra stycket om hänvisningar till noter,

2 § om värderings- och omräkningsprinciper,

3 § om anläggningstillgångar,

4 § om uppgifter om taxeringsvärden,

5 § om uppskrivningsfond,

7 § om inköp och försäljning mellan koncernföretag,

8 och 9 §§ om uppgifter om dotterföretag och vissa andra företag,

10 § andra stycket om kort- och långfristiga balansposter,

11 § om ställda säkerheter,

12 § om lån till ledande befattningshavare,

13 § om konvertibla lån,

14 § andra och tredje styckena om förändringar i eget kapital m.m.,

16 § första stycket och 17 § första stycket om upplysningar om skatt,

18 § om medelantalet anställda

¹ Senaste lydelse 1999:1114.

under räkenskapsåret, 19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader, 22 § om pensioner och liknande förmåner, 23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör, 24 § om suppleanter och vice verkställande direktör, 25 § om avtal om avgångsvederlag, samt 26 § om uppgift om moderföretag.	under räkenskapsåret, <i>18 a § om sjukfrånvaro,</i> 19–21 §§ om löner, andra ersättningar och sociala kostnader, 22 § om pensioner och liknande förmåner, 23 § om tidigare styrelse och verkställande direktör, 24 § om suppleanter och vice verkställande direktör, 25 § om avtal om avgångsvederlag, samt 26 § om uppgift om moderföretag.

7 kap.

4 §²

För koncernredovisningen gäller i tillämpliga delar

1. de allmänna bestämmelserna om årsredovisningen i 2 kap. 2 §, med undantag för hänvisningarna till 2 kap. 1–3 §§ årsredovisningslagen (1995:1554),
2. bestämmelserna om balansräkning och resultaträkning i 3 kap., med det tillägget att vad som avsatts till kapitalandelsfonden skall tas upp i koncernbalansräkningen som bundet eget kapital under Andra fonder (AA.V),
3. bestämmelserna om värderingsregler i 4 kap.,
4. bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap., med undantag för 2 § 4 och hänvisningarna till 5 kap. 8, 9 och 26 §§ årsredovisningslagen, samt
5. bestämmelserna om upplysningarna i förvaltningsberättelsen i 6 kap. 1 och 2 §§, med undantag för hänvisningen till 6 kap. 2 § årsredovisningslagen.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2002.
  2. För räkenskapsår som inleds under första halvåret 2003 skall uppgift om sjukfrånvaron avse tiden efter den 30 juni 2003.

² Senaste lydelse 1999:1115.

2.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1997:614) om kommunal redovisning

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 4 kap. 1 a §, av följande lydelse,

dels att 8 kap. 1 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

1 a §

Förvaltningsberättelsen skall, under avsnittet väsentliga personalförhållanden, särskilt innehålla upplysningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppgift skall också lämnas om

1. den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,

2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt

3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje sådan grupp som avses i andra stycket 2 och 3 skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Sådan uppgift skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Bestämmelserna i första–tredje styckena gäller inte kommuner och landsting i vilka antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio.

8 kap.**1 §¹**

Sådana upplysningar som avses i 4 kap. 1 § skall omfatta också sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer.

Sådana upplysningar som avses i 4 kap. 1 § skall omfatta också sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. *Detta gäller dock inte sådana särskilda upplysningar om sjukfrånvaro som avses i 4 kap. 1 a §.*

Särskilda upplysningar om ekonomi och verksamhet skall lämnas om sådana juridiska personer i vilka kommunen eller landstinget har ett betydande inflytande.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för räkenskapsåret 2003.

2. För räkenskapsåret 2003 skall uppgift om sjukfrånvaron avse tiden efter den 30 juni 2003.

¹ Senaste lydelse 2000:890.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i december 2000 att ge en särskild utredare i uppdrag att ta fram en handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet (den s.k. HpH-utredningen). På grundval av bl.a. en delrapport från utredningen – Punkter i en handlingsplan – som redovisades i juni 2001 presenterade regeringen i budgetpropositionen för 2002 ett åtgärdsprogram i elva punkter för ökad hälsa i arbetslivet. Som en punkt i programmet angavs att det inom den offentliga sektorn eventuellt kunde bli aktuellt att genomföra en redovisning av de anställdas hälsoläge. Förutsättningarna för att få till stånd motsvarande redovisning även i privata verksamheter skulle undersökas. HpH-utredningen presenterade sitt slutbetänkande – Handlingsplan för ökad hälsa i arbetslivet (SOU 2002:5) – i januari 2002. I betänkandet föreslogs bl.a. att det i årsredovisningslagen (1995:1554) skulle införas en bestämmelse om att uppgift skulle lämnas om genomsnittlig sjukfrånvaro i årsredovisningen. I betänkandet föreslogs också att motsvarande bestämmelse skulle införas för myndigheter och andra organisationer som inte omfattas av årsredovisningslagen (ÅRL).

Under våren 2002 tillsattes en arbetsgrupp inom Regeringskansliet med uppgift att utarbeta förslag till obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro. Förslaget skulle enligt uppdraget omfatta alla arbetsgivare, dvs. även arbetsgivare i den offentliga sektorn. Arbetsgruppen bestod av representanter från Finans-, Justitie-, Närings- och Socialdepartementen. Arbetsgruppen presenterade sitt förslag i maj 2002 i promemorian Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (Ds 2002:22).

I *bilaga 1* finns sammanfattningen i promemorian. I *bilaga 2* finns arbetsgruppens förslag till ändringar i ÅRL och i lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Arbetsgruppens förslag till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) samt förslag till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) överensstämmer med regeringens förslag och bifogas därför inte.

Promemorian har remissbehandlats. *Bilaga 3* innehåller en förteckning över remissinstanserna. En sammanställning över remissvaren finns tillgänglig hos Finansdepartementet (dnr Fi2002/2201).

I denna proposition behandlas förslag som avser privata arbetsgivare samt kommuner och landsting. Regeringen har för avsikt att för statliga myndigheter införa motsvarande reglering i förordning.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 22 augusti 2002 att inhämta Lagrådets yttrande över det förslag till ändring i ÅRL som finns i *bilaga 4*. Lagrådsremissen innehöll därutöver förslag till lag om ändring i ÅRKL samt lag om ändring i ÅRFL. Förslagen överensstämmer med de förslag regeringen lägger fram i denna proposition. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*.

Lagrådets yttrande behandlas närmare i avsnitten 5.1 och 5.6. Med anledning av Lagrådets yttrande har några förtydliganden gjorts i författ-

ningskommentaren till 5 kap. 18 a § ÅRL (avsnitt 7.1). Därutöver har regeringen gjort vissa andra ändringar, huvudsakligen av redaktionellt slag. Prop. 2002/03:6

4 Bakgrund

4.1 Utvecklingen av sjukfrånvaron

De senaste åren har sjukfrånvaron ökat kraftigt i Sverige. Detta innebär att välfärd förluster uppkommer för såväl enskilda människor som för samhället. Den tilltagande sjukfrånvaron har medfört att utgifterna för sjukpenningen har ökat väsentligt. Under 1998 utbetalades 19 miljarder kronor. För 2002 beräknas utgifterna för sjukpenningen uppgå till 46 miljarder kronor, vilket innebär en ökning med drygt 5,5 miljarder kronor jämfört med 2001. Av budgetpropositionen för 2003 (prop. 2002/03:1) framgår att utgiftsökningen till största delen beror på ökningen av antalet ersatta dagar. Utgifterna för sjukpenning har stigit under 2002 med något minskad takt. En jämförelse mellan utfallet för perioden januari – augusti 2001 med motsvarande period 2002 visar på en ökning av utgifterna med ca 14 procent.

Enbart ökningen av kostnaderna för förtidspension, sjukpenning och rehabiliteringspenning har under de senaste två åren uppgått till i genomsnitt 25 miljoner kronor om dagen. Olika regioner, sektorer och branscher visar upp stora skillnader i ohälsotal. I HpH-utredningens betänkande framhålls att det är ett relativt begränsat antal arbetsplatser som står för en betydande del av sjukfrånvaron.

Det är i synnerhet långtidssjukfrånvaron som ökar. Uppskattningsvis 120 000 personer, varav 75 000 kvinnor och 45 000 män, har för närvarande varit sjukskrivna under längre tid än ett år. Sjukfrånvaron är relativt sett högre bland anställda i kommuner och landsting än bland anställda inom staten och det privata näringslivet.

4.2 Regeringens program för ökad hälsa i arbetslivet

För att möta den kraftiga ökningen av antalet sjukskrivna och förtidspensionerade presenterade regeringen i budgetpropositionen för 2002 ett åtgärdsprogram i elva punkter för ökad hälsa i arbetslivet (se även avsnitt 3). Programmet tar bl.a. upp punkter som berör mål för ökad hälsa i arbetslivet, ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare att förebygga ohälsa samt s.k. hälsobokslut. De förslag som lämnas i denna proposition om obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro är en del av detta arbete.

I budgetpropositionen för 2003 redogör regeringen för den fortsatta strategin för hälsa i arbetslivet. Regeringen föreslår att ett mål sätts upp som innebär att frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivningar – exklusive sjuklöneperioden – skall halveras fram till 2008. Att bryta ohälsoutvecklingen är en av regeringens största utmaningar under mandatperioden. Det är enligt regeringens uppfattning nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder under de närmaste åren på följande områden: ekono-

miska drivkrafter för arbetsgivare, sjukskrivningsprocessen, rehabilitering, sjukersättning/aktivitetsersättning och förstärkt förebyggande arbete m.m.

4.3 Uppgifter om sjukfrånvaro som arbetsgivare lämnar i dag

Statistiska centralbyrån har sedan första kvartalet 2000 på uppdrag av Riksförsäkringsverket samlat in individuppgifter om den s.k. korta sjukfrånvaron (1–14 dagar) i företag med 1–49 anställda inom den privata sektorn. Uppdraget utvidgades från och med första kvartalet 2002 till att omfatta alla typer av arbetsgivare. Insamlingen av uppgifter avser dock endast ett urval i den grupp av arbetsgivare som har 1–99 anställda. Det rör sig om 12 000 av totalt ca 206 000 arbetsgivare i denna grupp. För arbetsgivare med 100 eller fler anställda, eller ca 3 000 arbetsgivare, sker en totalräkning. Arbetsgivarna är skyldiga att lämna dessa uppgifter efter avisering från Statistiska centralbyrån. Individuppgifterna i denna statistik avser personnummer, den tid under vilken sjukfrånvaron varat, antalet helt ersatta dagar och antalet partiellt ersatta dagar.

Riksförsäkringsverket tar fram statistik över sjukfrånvaro från och med dag 15 med ledning av individuppgifter som lämnas av samtliga arbetsgivare.

4.4 Regler om redovisning

Redovisningen i ett företag eller en verksamhet är intern eller extern, beroende på vem som är mottagare av den. Den interna redovisningen kan sägas utgöra grund för verksamhetsledningens planering, uppföljning och kontroll av verksamheten. Denna redovisning är inte reglerad i lag och kan utformas enligt den enskilda verksamhetens speciella förhållanden och behov. Den externa redovisningen består av löpande bokföring, årsbokslut och årsredovisning. Årsredovisningens primära syfte är att ge företagets externa intressenter möjlighet att bilda sig en uppfattning om dess utvecklingsmöjligheter och framtidsutsikter i finansiellt hänseende. Innehållet i årsredovisningen skall också vara sådant att det kan utgöra grundval för framtida ekonomiska beslut. I stat och kommun har redovisningen en särskild betydelse för möjligheten till kontroll och uppföljning av verksamhet och medelsförvaltning. Till skillnad från intern redovisning är innehållet i den externa redovisningen författningsreglerad.

Grundläggande bestämmelser om hur bokföring och redovisning skall vara ordnad i privat verksamhet finns i bokföringslagen (1999:1078) samt i årsredovisningslagen (1995:1554). Lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag och lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag innehåller bestämmelser om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag respektive försäkringsföretag. För statlig verksamhet finns bestämmelser om årsredovisning i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag och för kommunal verksamhet i lagen (1997:614) om kommunal redovisning.

De *privata arbetsgivarnas* skyldighet att lämna årsredovisning regleras i 6 kap. 1 § bokföringslagen. Av bestämmelsen följer bl.a. att samtliga aktiebolag, ekonomiska föreningar och handelsbolag i vilka en eller flera delägare är juridiska personer är skyldiga att avsluta sin redovisning med en årsredovisning. Undantagna är vissa mindre företag, bl.a. sådana som drivs i annan associationsform eller som enskild firma. De närmare bestämmelserna om årsredovisningens innehåll och form regleras i årsredovisningslagen (ÅRL), lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. En årsredovisning består av en balansräkning, en resultaträkning, noter, en förvaltningsberättelse och i vissa fall en finansieringsanalys. Balansräkningen, resultaträkningen och noterna skall upprättas som en helhet. De skall ge en rättvisande bild av företagets ställning och resultat. Det skall lämnas tilläggsupplysningar om det behövs för att en rättvisande bild skall ges. I dag saknas det uttryckliga lagregler som tar sikte på uppgifter om personalens sjukfrånvaro. Det finns dock bestämmelser i de nämnda författningarna som innebär att en årsredovisning skall innehålla andra uppgifter som är relaterade till personalen. Av räkenskapsårets personalkostnader skall särskilt anges kostnaden för löner och andra ersättningar och sociala kostnader. Nyss nämnda årsredovisningslagar föreskriver också att upplysningar skall lämnas om medelantalet under räkenskapsåret anställda personer, med uppgift om fördelningen mellan kvinnor och män. Uppgifter om antal anställda och löner lämnas som tilläggsupplysning i not eller i resultat- och balansräkningarna. Motsvarande uppgifter för en koncern skall lämnas i koncernredovisningen. Kravet på att redovisningen skall ge en rättvisande bild kan innebära att det blir nödvändigt för den redovisningsskyldige att lämna också andra uppgifter om personalen som har betydelse för bolagets ställning och resultat.

Även *primärkommuner, landstingskommuner och kommunalförbund* (fortsättningsvis benämnda kommuner) är skyldiga att upprätta årsredovisning. Denna skyldighet följer av 8 kap. 16 § kommunallagen (1991:900). Regler för årsredovisningen finns som nämnts i lagen om kommunal redovisning. Årsredovisningens delar är i kommunal verksamhet desamma som i privat, dvs. en förvaltningsberättelse, en resultaträkning, en balansräkning och en finansieringsanalys. Däremot finns det inte någon motsvarighet till ÅRL:s relativt omfattande bestämmelser om tilläggsupplysningar. I kommunernas redovisning är förvaltningsberättelsen i stället en mer central del i redovisningen. Enligt lagens 4 kap. 1 § skall i förvaltningsberättelsen lämnas uppgifter om väsentliga personalförhållanden. Upplysningar skall också lämnas om sådana förhållanden som inte skall redovisas i balansräkningen eller resultaträkningen, men som är viktiga för bedömningen av kommunens eller landstingets resultat eller ställning samt andra förhållanden som är av betydelse för styrningen och uppföljningen av den kommunala verksamheten. I kommunernas årsredovisningar skall också lämnas en sammanställd redovisning som omfattar även kommunal verksamhet som bedrivs genom annan juridisk person.

Statliga myndigheters skyldighet att upprätta årsredovisning regleras i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag. Årsredovisningen skall bestå av en resultatredovisning, en resultaträkning, en balansräkning, en anslagsredovisning, en finansieringsanalys samt noter. Myndig-

heterna skall i årsredovisningen lämna information om förhållanden av väsentlig betydelse för regeringens uppföljning och prövning av verksamheten. I förordningen finns inte någon författningsreglerad skyldighet att lämna uppgifter om personalförhållanden, motsvarande den skyldighet som gäller för företag och kommuner.

5 Överväganden och förslag

5.1 Arbetsgivarens skyldighet att lämna uppgifter om sjukfrånvaro i årsredovisningen

Regeringens förslag: En skyldighet för privata arbetsgivare, kommuner och landsting att redovisa uppgifter om anställdas sjukfrånvaro i årsredovisningen skall införas.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker eller har inte några invändningar mot förslaget. *Svenska Kommunförbundet* och *Landstingsförbundet* anser dock att det visserligen behövs statistik om sjukfrånvaro men att en lagstadgad skyldighet att lämna uppgifter om sjukfrånvaro i årsredovisningen inte är den lämpligaste formen. *Patent- och registreringsverket* ifrågasätter om förslaget om obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro leder till att arbetsgivarna blir mer benägna att undvika hög sjukfrånvaro eller att sjukfrånvaron faktiskt minskar om förslaget genomförs. Liknande synpunkter har framförts av *Svenskt Näringsliv*, *Sveriges Byggindustrier*, *Svenska Revisorsamfundet SRS*, *Företagarförbundet*, *Företagarnas Riksorganisation* och *Svensk Handel*. *Arbetsgivaralliansen* anser att tillämpningen av arbetsmiljölagen och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om systematiskt arbetsmiljöarbete ger bättre förutsättningar att hantera sjukfrånvaron för arbetsgivarna. *Statskontoret* ställer sig i princip positivt till redovisning av sjukfrånvaro, men anser att det i första hand bör prövas om en redovisning kan ske på frivillig väg. *Svenska Bankföreningen* avstyrker förslaget med hänvisning till att företagen inte bör åläggas ytterligare rapporteringsbörda och att en uppgiftsskyldighet motverkar en pågående internationell harmonisering av redovisningsreglerna. Även *Svenska Fondhandlareföreningen* anser att förslaget strider mot pågående internationell harmonisering på redovisningsområdet. *Föreningen Sveriges Kommunalekonomer* anser att det bör övervägas om uppgifterna i stället skall ingå i den s.k. Kommundatabasen som är under utveckling. Även *Rådet för kommunal redovisning* avstyrker förslaget med hänvisning till att uppgifter om sjukfrånvaro i kommuner bör kunna lämnas som en del av den omfattande statistikin-samling som redan i dag görs av kommuner och landsting.

Skälen för regeringens förslag:

Bakgrund

Som nämnts i avsnitt 4.1 har sjukfrånvaron och kostnaderna för denna ökat kraftigt i Sverige under de senaste åren. Utvecklingen har inneburit stora välfärdsförluster och kostnader såväl för enskilda människor som för samhället. Även för företag, kommuner, myndigheter och andra arbetsgivare medför sjukfrånvaron hos anställda betydande kostnader för sjuklön, vikarier och produktionsbortfall. Är sjukfrånvaron dessutom långvarig kan ytterligare kostnader för rekrytering och utbildning tillkomma. En första förutsättning för att arbetsgivare skall vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron är att de är medvetna om dess storlek. Flera utredningar har pekat på de bristande kunskaperna på området. I likhet med arbetsgruppen anser regeringen att medvetenheten om sjukfrånvarons fördelning på olika verksamheter samt dess orsaker och kostnader måste öka. I det följande behandlas olika möjligheter att öka denna medvetenhet.

Statistiska undersökningar

En möjlighet att öka medvetenheten om sjukfrånvaron är att inhämta uppgifter om denna frånvaro genom enkätundersökningar eller genom statistiska undersökningar. Nackdelen med ett sådant alternativ är att det finns en risk att de arbetsgivare som har störst problem inte besvarar en enkät. Vidare finns problemen enligt HpH-utredningen i huvudsak på ett fåtal arbetsplatser. Risken är stor att en urvalsundersökning inte täcker in dessa. Dessutom ökar Arbetsmiljöverkets möjligheter till ett bra urval för sin tillsynsverksamhet om samtliga arbetsgivare redovisar sjukfrånvaron. Det är därför angeläget att uppgifterna blir heltäckande och att de lämnas för alla arbetsgivare. Det är med andra ord inte tillräckligt att uppgifterna redovisas t.ex. genom stickprov. Den statistikinsamling som görs av Statistiska centralbyrån och Riksförsäkringsverket och som täcker ungefär 70 procent av antalet anställda kan inte med nuvarande rutiner ställas i relation till de anställdas totala arbetstid hos respektive arbetsgivare. Regeringen anser därför att denna statistik för närvarande inte är tillräcklig för att ge den bild av sjukfrånvaron som regeringen eftersträvar. Till skillnad från Föreningen Sveriges kommunalekonomer och Rådet för kommunal redovisning anser regeringen att inte heller den befintliga statistiken på det kommunala området är tillräckligt omfattande. Uppgifterna om sjukfrånvaro måste därför tas fram och redovisas på annat sätt. Det ligger närmast till hands att undersöka möjligheterna att använda sig av befintliga och vedertagna metoder att redovisa olika förhållanden, ekonomiska och andra, i en verksamhet.

Intresset för uppgifter om sjukfrånvaro

De viktigaste intressenterna för årsredovisningarna hos företagen är ägare eller medlemmar, kreditgivare, leverantörer, kunder samt anställda. I stat och kommun är också medborgarna intressenter för redovisningen.

Årsredovisningarna har även ett allmänt samhällsintresse. I det följande behandlas närmare vilka som kan antas vara intresserade av just uppgifter om sjukfrånvaro.

Ägare till företag, borgenärer, leverantörer, staten eller kommunens medborgare och andra externa intressenter har ett intresse av att få information om sjukfrånvarons omfattning. En hög sjukfrånvaro innebär som redan nämnts stora direkta och indirekta kostnader. Särskilt i verksamheter i tjänstesektorn eller i s.k. kunskapsföretag kan information som är relaterad till personalen vara av särskilt intresse vid bedömningen av den ekonomiska ställningen samt av utvecklingsmöjligheterna i en verksamhet. Förekomsten av sjukfrånvaro bland personalen kan sägas vara en aspekt på hur företagsledningen förvaltar företagets resurser. En hög sjukfrånvaro kan vara ett tecken på att verksamheten inte bedrivs på ett effektivt sätt.

För *de anställda* och för de fackliga organisationerna kan uppgifterna utgöra ett underlag för bedömning av arbetsmiljön på arbetsplatsen. Detta stöds inte minst av att samtliga arbetstagarorganisationer som svarat på remissen tillstyrker arbetsgruppens förslag om en obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro. Den som överväger att ta anställning har också ett intresse av att få uppgifter om sjukfrånvaron på den aktuella arbetsplatsen eftersom dessa uppgifter kan ge en indikation på arbetsförhållandena.

Staten har intresse av att följa utvecklingen av sjukfrånvaron och den sammanlagda direkta samhälleliga kostnaden för denna. Detta är särskilt viktigt mot bakgrund av den utveckling av sjukfrånvaron som redovisats i avsnitt 4.1. Om uppgifter om sjukfrånvaro lämnas i årsredovisningarna skulle de vid sidan av nämnda intresse av ökad uppmärksamhet kunna utgöra ett underlag för Arbetsmiljöverket vid dess prioritering av tillsynsinsatserna, något som verket också framhållit som positivt i sitt remissyttrande över promemorian. Regeringen anser att verket genom förslaget även får ett bättre underlag för sin tillsyn av arbetsgivarnas systematiska arbetsmiljöarbete. Förslaget bör således kunna stödja denna tillsyn. Det är dock regeringens uppfattning att denna tillsyn inte är tillräcklig för att förmå arbetsgivarna att vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron.

Även internt inom en verksamhet bör en redovisning av sjukfrånvaro – som en del av en intern redovisning eller en extern sådan – också leda till ökade insikter hos *arbetsgivarna* om arbetsmiljöns betydelse för de anställdas hälsa. Med hjälp av redovisningen kan uppgifter om exempelvis kostnaderna för sjukfrånvaron ställas mot aktiva insatser för personalen i form av t.ex. investeringar i arbetsmiljön eller utveckling av arbetsorganisationen. Redovisningen kan fungera som ett underlag för arbetsgivaren för att bl.a. bedöma resultatet av förebyggande arbetsmiljöåtgärder.

En frivillig redovisning av sjukfrånvaro som en del av den interna redovisningen

Ett antal remissinstanser anser att uppgifter om sjukfrånvaro bör lämnas som en del av en frivillig s.k. personalekonomisk redovisning. Sådan redovisning förekommer på många håll redan i dag. Redovisningen kan förutom kostnader för sjukfrånvaro och annan frånvaro innehålla uppgifter om t.ex. lönekostnader, personalomsättning eller kompetensutveckling. I den mån personalekonomisk redovisning tillämpas på ett ända-

målsenligt sätt kan det viktiga syftet med ett uppgiftslämnande om sjukfrånvaro, nämligen att ge arbetsgivare ett bra underlag för beslut i olika arbetsmiljö- eller arbetsorganisationsfrågor, tillgodoses genom en intern redovisning. *Lagrådet* har påpekat att regeringen i ett tidigare förslag om sådan redovisning ansåg att det förhållandet att den personalekonomiska redovisningen i första hand syftar till att fungera som ett internt styrinstrument talade mot att regleringen skulle ske i redovisningslagstiftningen (se prop. 1998/99:130 s. 332 ff).

Regeringen vill med anledning av vad *Lagrådet* påpekat framhålla att uppgifter om sjukfrånvaro kan tillgodose också andra intressen. En intern redovisning kan inte ge den information till externa intressenter som regeringen anser skulle vara av värde. Regeringen är också övertygad om att viljan hos företag, kommuner och myndigheter att vidta åtgärder för att förbättra arbetsförhållandena eller att undvika hög sjukfrånvaro skulle öka om uppgifter om sjukfrånvarons fördelning görs kända i en vidare krets. En extern redovisning av sjukfrånvaro som är obligatorisk är därför ett mer verksamt medel att uppnå en lägre sjukfrånvaro.

Internationell harmonisering på redovisningsområdet

Några remissinstanser anser att förslaget motverkar eller rent av strider mot pågående internationell harmonisering på redovisningsområdet. Frågor kring företagens redovisning har sedan länge varit föremål för arbete inom EU. Ett steg i det arbetet har tagits genom att Europaparlamentet och Europeiska unionens råd i juni 2002 antagit en förordning om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Förordningen tar i första hand sikte på koncernredovisningen i börsnoterade företag. Som huvudregel gäller att de bolag som omfattas av förordningen måste tillämpa de internationella redovisningsstandarder som kommissionen beslutar om. De standarder som avses är utarbetade av ett internationellt privaträttsligt organ, International Accounting Standards Board. De företag som omfattas av förordningen måste tillämpa de aktuella standarderna fr.o.m. det första räkenskapsår som inleds efter utgången av 2004. I första hand gäller alltså förordningen koncernredovisningar som är undantagna från förslagen i denna proposition (se avsnitt 5.7). Det bör dock noteras att artikel 5 i förordningen medger medlemsstaterna att besluta att de skall tillåta eller kräva att även noterade företag eller andra företag också utarbetar sina årsredovisningar enligt internationell redovisningsstandard. Regeringen har lämnat ett uppdrag till en särskild utredare att se över bl.a. frågan om de i förordningen angivna redovisningsstandarderna skall tillämpas även i andra företag än noterade företag och om dessa standarder skall tillämpas även vid upprättandet av årsredovisning (dir. 2002:106). Dessutom pågår det inom EU ett arbete med att ändra de fjärde och sjunde bolagsdirektiven. Enligt ett förslag som har behandlats vid ett rådsmöte under hösten skall det införas ett krav på att förvaltningsberättelsen skall innehålla uppgifter av icke-finansiell art om bl.a. anställningsförhållanden. Regeringen gör bedömningen att de nya upplysningskrav som föreslås i denna proposition inte står i strid med det harmoniseringsarbete på redovisningsområdet som sker inom ramen för EU-samarbetet.

De gällande bestämmelserna om årsredovisning (se avsnitt 4.4) innehåller inte några uttryckliga regler om skyldigheten att redovisa sjukfrånvaro i årsredovisningen. Regeringen anser att en sådan skyldighet bör införas. En allmän utgångspunkt för regeringens förslag är att uppgifter om sjukfrånvaro skall vara så enkla som möjligt att ta fram för arbetsgivarna. Uppgiftsskyldigheten bör således inte bli alltför betungande.

Som nämnts i inledningen av detta avsnitt medför de anställdas frånvaro på grund av sjukdom många gånger betydande kostnader för arbetsgivarna för sjuklöner, produktionsbortfall, vikarier och utbildningsinsatser. Sjukfrånvaron bland anställda kan alltså sägas ha inverkan på produktivitet och verksamhetsresultatet i en organisation. Därför kan man även ha ett redovisningsmässigt perspektiv på sjukfrånvaron.

Regeringen anser att årsredovisningen bäst tillgodoser det informationsintresse som tidigare nämnda intressenter kan ha av uppgifter om sjukfrånvaro. Om dessa uppgifter får en extern spridning är det lättare för myndigheter, anställda och andra intressenter att ta del av dem. Om reglerna görs lika för olika verksamhetsformer underlättas också jämförelser mellan olika arbetsgivare. I och med att årsredovisningen i regel revideras ökar förutsättningen för att de lämnade uppgifterna är riktiga. Regeringen delar således inte uppfattningen hos vissa remissinstanser att uppgifter om sjukfrånvaro inte skulle ha en naturlig plats i en årsredovisning.

Redovisningen av sjukfrånvaro bör vara enhetlig för privata verksamheter samt för kommuner och statliga myndigheter. I denna proposition föreslås att ändringar införs i årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag samt lagen om kommunal redovisning. Regeringen har även för avsikt att i förordningen om årsredovisning och budgetunderlag införa bestämmelser som ålägger statliga myndigheter motsvarande uppgiftsskyldighet.

Ekonomiska drivkrafter för arbetsgivare

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande ett arbete med att undersöka olika tänkbara alternativ att förstärka de ekonomiska drivkrafterna för arbetsgivare att minska sjukfrånvaron. Detta arbete är ännu inte slutfört. Det är därför för tidigt att närmare ange vad detta kan komma att innebära. I budgetpropositionen för 2003 anger dock regeringen att förstärkta ekonomiska drivkrafter skall införas den 1 juli 2003. I såväl arbetsgruppens promemoria som lagrådsremissen har tankar framförts om att en öppen redovisning av sjukfrånvaro skulle kunna användas vid genomförandet av sådana åtgärder. *Lagrådet* har emellertid i sitt yttrande varit kritisk till förslaget om obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro om avsikten är att information om sjukfrånvaro skall få ekonomiska konsekvenser för arbetsgivarna. Lagrådet anser att årsredovisningslagen i så fall inte är en lämplig plats för regleringen och att ett större mått av tydlighet och precision i de föreslagna bestämmelserna då borde kunna krävas.

Regeringen vill betona att redovisningen av sjukfrånvaro hos de anställda har ett självständigt värde i enlighet med vad som redan anförts i

detta avsnitt. Den informationsskyldighet om sjukfrånvaro hos anställda som arbetsgivarna åläggs får enligt förslagen i denna proposition inte några ekonomiska konsekvenser för arbetsgivarna.

Prop. 2002/03:6

5.2 Hur sjukfrånvaro skall anges

Regeringens förslag: Sjukfrånvaro skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna har ställt sig positiva till eller har inte några invändningar mot arbetsgruppens förslag till hur sjukfrånvaro skall anges. *Bokföringsnämnden* anser dock att arbetsgruppens författningsförslag och motivuttalanden i övrigt är alltför detaljerade och att de därmed avviker från den lagstiftningsmetod som brukar användas på redovisningsområdet med bestämmelser som har karaktär av ramlagstiftning. Liknande synpunkter framförs av *Rådet för kommunal redovisning* och *Föreningen Sveriges Kommunalekonomer*. *Svenska Kommunförbundet* och *Landstingsförbundet* anser att redovisningen av personalförhållanden i första hand bör ske utifrån varje kommuns eller landstings bedömningar och förutsättningar, en synpunkt som även framförs av *Halmstads kommun* och *Stockholms läns landsting*. *Statistiska centralbyrån* påpekar att det genomsnittliga antalet sjukfrånvarodagar per anställd i vissa sammanhang kan utgöra ett gott komplement till den föreslagna indikatorn. *Svenska Kommunförbundet* och *Landstingsförbundet* påpekar att det inom flera verksamheter är svårt att definiera vad som avses med begreppet ordinarie arbetstid. *Jokkmokks kommun* förespråkar att sjukfrånvaro redovisas som genomsnittligt antal sjukfrånvarodagar per anställd.

Skälen för regeringens förslag

Allmänna utgångspunkter

I förarbetena till årsredovisningslagen uttalas att redovisningslagstiftningen bör ges karaktär av ramlagstiftning. Lagstiftningen bör ange vilka grundläggande principer som skall gälla för redovisningen samt vissa minimikrav på omfattningen av den information som skall lämnas externt. Detaljbestämmelser bör så långt som möjligt undvikas. Det är dock inte möjligt att helt avstå från detaljföreskrifter. Om det är påkallat av något särskilt samhällsintresse kan vissa specifika redovisningsnormer komma till uttryck i lagstiftningen. I varje lagstiftningsärende måste det göras en avvägning mellan å ena sidan flexibla redovisningsnormer som kan anpassas till nya förhållanden och å andra sidan intresset av klara och otvetydiga regler (prop. 1995/96:10 del I s. 187). Även lagen om kommunal redovisning bör enligt förarbetena vara en ramlag som ger utrymme för normbildning vad gäller god redovisningssed (prop. 1996/97:52 s. 44).

Vissa remissinstanser – bl.a. *Bokföringsnämnden* – anser att arbetsgruppens förslag är alltför detaljerade. Såväl författningsförslag som motivuttalanden avviker enligt nämnden från årsredovisningslagens (ÅRL:s)

karaktär av ramlag. En grundläggande tanke bakom förslaget med en obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro är emellertid att uppgifterna skall kunna jämföras dels över tiden, dels mellan olika branscher och arbetsgivare. Det skall gå att tillgodogöra sig den information som redovisas, göra önskade jämförelser samt bedöma de redovisade uppgifterna utan att några ytterligare sammanställningar eller beräkningar skall behöva göras. En förutsättning för detta är att kraven på redovisning av sjukfrånvaro är desamma för alla arbetsgivare, såväl inom den privata sektorn som inom den offentliga. För att tillgodose detta krävs en förhållandevis detaljerad reglering.

För att det inte heller skall råda någon oklarhet om hur sjukfrånvaro skall beräknas bör detta preciseras i lagtexten. Intresset av klara och otvetydiga regler väger här tungt. Bland annat för att undvika att regleringen om sjukfrånvaro blir alltför detaljerad föreslår dock regeringen att endast ett fåtal indikatorer skall redovisas. Dessa indikatorer är den totala sjukfrånvaron, sjukfrånvaron hos kvinnor respektive män, sjukfrånvaron hos anställda i vissa åldersintervaller samt långtidssjukfrånvarons andel av den totala sjukfrånvaron. I detta avsnitt behandlas förslaget såvitt avser den totala sjukfrånvaron. I avsnitt 5.3 behandlas förslaget i den del det avser uppgifter om sjukfrånvaro hos kvinnor och män samt hos anställda i olika åldersgrupper. I avsnitt 5.4 återkommer regeringen till förslaget om redovisning av långtidssjukfrånvaro.

Uppgift om total sjukfrånvaro

Reglerna om redovisning av sjukfrånvaro bör utformas så att den information som skall lämnas är enkel att ta fram för arbetsgivaren. Indikatorerna bör finnas i det som kan antas vara en ordinarie redovisning och uppföljning av verksamheten utan att det skall krävas alltför omfattande arbetsinsatser för att sammanställa informationen. Svenskt Näringsliv och Arbetsgivarverket använder i sina tidsanvändningssystem den avtalade ordinarie arbetstiden uttryckt i det sammanlagda antalet timmar för den aktuella redovisningsperioden. Det är således begreppet den ordinarie arbetstiden som används. Med detta begrepp avses arbetstid enligt kollektivavtal eller annat avtal, men inte övertid. För att uppgiftsskyldigheten inte skall bli alltför betungande för arbetsgivaren har regeringen anpassat förslaget till det begrepp som används i dessa tidsanvändningssystem. Därför bör den totala sjukfrånvaron under året ställas i relation till de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Den sammanlagda ordinarie arbetstiden under ett visst år kan räknas fram på olika sätt, bl.a. beroende på villkoren för den anställde. Arbetsgruppen lämnade i såväl den allmänna motiveringen som i författningskommentaren relativt detaljerade anvisningar om hur beräkningar av sjukfrånvaro enligt förslaget skulle göras. Regeringen anser, till skillnad från arbetsgruppen, att frågor om hur de närmare beräkningarna av sjukfrånvaro skall göras bör överlämnas till praxisutveckling och prövas inom ramen för vad som är god redovisningssed.

Regeringen föreslår att en ny bestämmelse om redovisning av sjukfrånvaro införs i ÅRL:s 5 kap. om tilläggsupplysningar. Den skall tas in i en ny paragraf (18 a §). Hänvisningar till den nya paragrafen i ÅRL bör göras i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt i lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Enligt lagen om kommunal redovisning skall kommunerna i förvaltningsberättelsen lämna uppgifter om väsentliga personalförhållanden. En sådan uppgiftsskyldighet skulle i och för sig i vissa fall kunna anses innefatta också uppgifter om sjukfrånvaro. Det bör dock vara obligatoriskt att lämna uppgifter om sjukfrånvaro. För att det skall gå att jämföra uppgifter om sjukfrånvaro i olika verksamhetsformer bör redovisningen också ske på ett enhetligt sätt. Även lagen om kommunal redovisning bör därför innehålla uttryckliga bestämmelser om de anställdas sjukfrånvaro. En ny bestämmelse om detta bör föras in i 4 kap. om förvaltningsberättelsen (1 a §).

5.3 Underindelning av sjukfrånvaro efter kön och ålder

Regeringens förslag: Årsredovisningen skall innehålla uppgifter om sjukfrånvaro hos kvinnor respektive män samt hos anställda i åldersintervallerna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre. Sjukfrånvaro för undergrupperna skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid under året. Uppgiften skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. Arbetsgruppen har dock föreslagit undantag från uppgiftsskyldigheten endast i de fall då antalet anställda i en sådan undergrupp som avses med förslaget understiger fem.

Remissinstanserna: *Finansinspektionen* avstyrker en indelning efter ålder och kön. En sådan redovisning skulle enligt inspektionen bli alltför detaljerad. *Försäkringskassaförbundet* och *Sveriges Försäkringsförbund* anser att det finns skäl att finfördela åldersindelningen ytterligare. *NUTEK* anser att uppgifterna om sjukfrånvaro i olika åldrar bör vara könsfördelade. *Handikappombudsmannen*, *De Handikappades riksförbund* och *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF* invänder att gränsen för redovisning av sjukfrånvaro i undergrupperna är för lågt satt med hänsyn till integritetsaspekten. Remissinstanserna i övrigt är positiva till eller har inte haft några invändningar mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: De utredningar som har studerat utvecklingen av sjukfrånvaron har funnit väsentliga skillnader i sjukfrånvarons omfattning hos kvinnor respektive män samt hos personer i olika åldersgrupper. Genom att precisera sjukfrånvaron efter ålder och kön hos respektive arbetsgivare kan man få en bredare och mer nyanserad bild av sjukfrånvaron. På detta sätt blir redovisningen ett mer verksamt medel för att minska sjukfrånvaron.

Årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag föreskriver redan i dag att uppgift om antalet anställda skall lämnas fördelat på kön. Det ligger därför nära till hands att införa uppgiftsskyldighet om sjukfrånvaro hos kvinnor och män. Syftet med könsindelningen är att ställa kvinnors respektive mäns sjukfrånvaro i relation till respektive köns sammanlagda årsarbetstid. Den föreslagna ordningen underlättar jämförelser av sjukfrånvaron hos kvinnor respektive män. Förslaget innebär alltså inte att uppgift skall lämnas om kvinnors respektive mäns andel av den totala sjukfrånvaron.

Uppgift om sjukfrånvaro bör också lämnas för anställda i olika åldersgrupper. Intervallerna föreslås vara 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre. Den åldersfördelade redovisningen bör göras på samma sätt som redovisningen av sjukfrånvaro efter kön. Riksförsäkringsverkets statistik möjliggör i och för sig en finare åldersindelning än den regeringen föreslår. Regeringen anser dock att behovet av skydd för den enskildes integritet och strävandena efter att begränsa arbetsgivarnas administrativa börda talar för den föreslagna indelningen.

Vid redovisningen av sjukfrånvaro efter kön och ålder måste hänsyn tas till de anställdas behov av skydd för den personliga integriteten vid redovisning av sjukfrånvaro i undergrupperna. Det är inte acceptabelt att man utifrån redovisningen skall kunna dra slutsatser om en enskilds sjukfrånvaro. Enligt regeringens bedömning tillgodoser den gräns vid färre än fem personer i varje grupp som arbetsgruppen föreslagit inte i tillräckligt hög grad behovet av skydd för den personliga integriteten. Regeringen föreslår därför i stället att uppgift om sjukfrånvaro inte skall lämnas om antalet anställda i en grupp är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ. Även dessa bestämmelser bör föras in i de föreslagna nya paragraferna i 5 kap. 18 a § årsredovisningslagen respektive 4 kap. 1 a § lagen om kommunal redovisning. I författningskommentaren till dessa lagrum behandlas denna fråga närmare, se avsnitt 7.1.

5.4 Uppgift om långtidssjukfrånvaro

Regeringens förslag: Årsredovisningen skall innehålla uppgift om långtidssjukfrånvaro. Redovisningen skall avse den andel av sjukfrånvaron som avser sjukfrånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanserna är positiva till en särredovisning av långtidssjukfrånvaron. *NUTEK* anser dock att en redovisning av långtidssjukfrånvaro bör kompletteras med en orsaksanalys. *Stockholms läns landsting*, *Linköpings kommun* samt *Svenska Kommunförbundet* och *Landstingsförbundet* anser att definitionen av begreppet långtidssjukfrånvaro bör relatera till sjuklöneperiodens längd. *Bokföringsnämnden* finner arbetsgruppens förslag till redovisningsmetod av långtidssjukfrånvaro alltför komplicerad. Det vore enligt nämnden en bättre lösning att låta försäkringskassorna föra statistik över långtidssjukskrivningen.

Skälen för regeringens förslag: Uppgifterna om kön och ålder torde vara lätta att ta fram för arbetsgivarna. Man bör vara restriktiv med att ställa ytterligare krav på uppgifter. En uppgift som dock har ett stort informationsvärde är en uppdelning av sjukfrånvaron på korttids- respektive långtidssjukfrånvaro. Långtidssjukfrånvaron har ökat mer än korttids- sjukfrånvaron och leder i många fall till förtidspensionering. Det är därför särskilt angeläget att åtgärder vidtas mot långtidssjukfrånvaron. Uppgifter om sådan frånvaro förbättrar uppföljningen av utvecklingen på området. Eftersom den totala sjukfrånvaron samtidigt redovisas behövs inte någon särskild redovisning av korttidssjukfrånvaro.

I likhet med NUTEK anser regeringen att det kan vara av värde om uppgifter om långtidssjukfrånvaro analyseras eller kommenteras närmare i årsredovisningen. Regeringen är dock inte beredd att i lag föreskriva en sådan skyldighet. Det hindrar dock inte att redovisningen kompletteras med sådana analyser eller kommentarer.

Det finns inte någon allmänt vedertagen definition av begreppet långtidssjukfrånvaro. I vissa rapporter om denna har Riksförsäkringsverket dragit gränsen vid 60 dagars sjukfrånvaro. Vidare har HpH-utredningen visat att *antalet* sjukfrånvarande med mer än 60 dagars sjukfrånvaro är jämförelsevis litet men att kostnaderna för dessa personers sjukfrånvaro däremot är stora. Regeringen föreslår därför att gränsen för långtidssjukfrånvaro i detta sammanhang dras vid 60 dagar.

Beräkningen av andelen långtidssjukfrånvaro skall göras på ett annat sätt än beräkningen av andelen sjukfrånvarande indelade efter kön och ålder. Redovisningen avser *andelen* långtidssjukfrånvaro av den totala sjukfrånvaron. Frågan om beräkningen av långtidssjukfrånvaro tas också upp i författningskommentaren i avsnitt 7.1. Hur de närmare beräkningarna av långtidssjukfrånvaro skall göras i övrigt bör överlåtas till praxisutvecklingen och prövas inom ramen för vad som är god redovisnings- sed.

Även bestämmelsen om redovisning av långtidssjukfrånvaro bör föras in i de föreslagna nya bestämmelserna i 5 kap. 18 a § årsredovisningslagen respektive 4 kap. 1 a § lagen om kommunal redovisning.

5.5 Ytterligare indikatorer

Regeringens bedömning: Det bör inte nu införas någon skyldighet att lämna ytterligare uppgifter om sjukfrånvaro i årsredovisningen än de som föreslagits ovan.

Arbetsgruppen har inte föreslagit att någon ytterligare indikator skall redovisas.

Remissinstanserna: *Svenska Revisorsamfundet SRS* och *TCO* anser att redovisningen av sjukfrånvaro bör ske per verksamhetsområde eller verksamhetsgren i stället för på företagsnivå. *Sveriges Försäkringsförbund* och *Akademikerförbundet SSR* menar att redovisningen av sjukfrånvaro hos kommunerna bör göras för varje verksamhetsgren. *Sveriges läkarförbund* anser att redovisningen även bör indelas per yrkesgrupp och per verksamhetsområde. *Verket för innovationssystem* anser att det bör redovisas på vilket sätt åtgärder vidtagits för att aktivt förebygga

ohälsa och på vilket sätt rehabilitering av redan sjukskrivna genomförs. *JämO* anser att arbetsgivarna i årsredovisningen bör informera om hur många anställda som finns i rehabiliteringsprogram uppdelat på kvinnor och män. *Sveriges Försäkringsförbund* föreslår att antalet beviljade förtidspensioner/sjukbidrag skall redovisas. *Sveriges läkarförbund* menar att det i redovisningen bör framgå hur stor andel av den totala sjukfrånvaron som utgörs av deltidssjukfrånvaro. *LO* föreslår en uppdelning av sjukfrånvaron mellan arbetare och tjänstemän.

Skälen för regeringens bedömning: HpH-utredningen har visat att befintliga statistiska uppgifter om sjukfrånvaro ger en svårtolkad information om sjukfrånvaron. Uppgifter om hur sjukfrånvaron fördelar sig på t.ex. yrkeskategorier, anställningsformer eller anställningstider skulle sannolikt underlätta analyserna av sjukfrånvarons orsaker. Regeringens utgångspunkt har emellertid varit att endast ett fåtal indikatorer skall väljas för att det inte skall vara alltför betungande för arbetsgivarna att ta fram uppgifterna. Ju fler indikatorer som redovisas desto större blir också risken att personliga förhållanden hos enstaka individer eller mindre grupper av individer kan bli allmänt kända. Regeringen anser därför att det inte bör införas någon skyldighet att lämna ytterligare uppgifter.

Det kan emellertid finnas ett värde i information om sjukfrånvarons fördelning på olika verksamhetsområden eller verksamhetsgrenar. Detta gäller särskilt i kommuner, landsting eller i större företag där det finns många skilda arbetsuppgifter och stora skillnader i arbetsvillkoren mellan olika verksamhetsgrenar. Sjukfrånvaron i en verksamhetsgren kan dessutom avvika väsentligt från övriga verksamhetsgrenar. Regeringen överväger för närvarande hur uppgifter om sjukfrånvaro på verksamhetsområdesnivå skulle kunna inhämtas från offentliga arbetsgivare. Regeringen är därför inte beredd att nu föreslå att det skall införas skyldighet att lämna uppgifter om sjukfrånvaro på verksamhetsområdesnivå.

5.6 Undantag för vissa mindre arbetsgivare samt utlandsanställda

Regeringens förslag: Uppgift om sjukfrånvaro behöver inte lämnas om antalet anställda under de två senaste räkenskapsåren uppgått till i medeltal högst tio. Uppgiften behöver inte heller lämnas för anställda utomlands.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag såvitt avser undantaget för mindre företag. Arbetsgruppen föreslog dock inte någon motsvarande undre gräns i lagen om kommunal redovisning och inte heller något undantag för anställda utomlands.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser har synpunkter på gränsdragningen för vilka arbetsgivare som skall redovisa sjukfrånvaro. Remissinstanserna är dock i princip positiva till att en nedre gräns sätts för vilka arbetsgivare som skall omfattas av redovisningsplikten. *Svenskt Näringsliv* anser att redovisningsskyldigheten bör begränsas till företag med fler än 100 anställda. *Bokföringsnämnden* förespråkar en gräns vid 200 anställda. *Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF* avstyrker förslag om redovisningskrav för icke-börsnoterade företag med hänvis-

ning till att uppgiftsskyldigheten skulle innebära en stor administrativ och kostnadsmissig belastning för små företag och att antalet intressenter som läser dessa företags årsredovisningar är få. *Arbetsgivarverket, Riksförsäkringsverket, Finansinspektionen, NUTEK och Arbetsgivaralliansen* föreslår att redovisningskravet inskränks till att omfatta arbetsgivare med minst 25 anställda. *Svenska Revisorsamfundet SRS* förespråkar i första hand en gränsdragning vid företag vars balansomslutning överstiger 1 000 basbelopp eller som har fler än 200 anställda, och i andra hand vid 30 anställda. *De Handikappades riksförbund* och *Handikappombudsmannen* menar att gränsen är för låg för att den enskildes integritet skall skyddas. *Industrifacket* anser å sin sida att även företag med färre än elva anställda skall åläggas en redovisningsskyldighet. *Föreningen Sveriges Kommunalekonomer* framhåller att undantaget från redovisningsskyldigheten av integritets skull bör gälla även kommunalförbund med högst 10 anställda. *Patent- och registreringsverket* har påpekat att arbetsgruppen i sitt förslag inte har tagit hänsyn till att många svenska företag har anställda utomlands.

Skälen för regeringens förslag: Företag som är skyldiga att lämna årsredovisning omfattas av förslaget i denna proposition. Genom att bestämmelsen om redovisning av sjukfrånvaro avser årsredovisningar undantas sådana s.k. bokslutsföretag som enligt bokföringslagen inte är skyldiga att lämna årsredovisning. Det gäller de bokslutsföretag i vilka antalet anställda i verksamheten under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio eller nettovärdet av tillgångarna i verksamheten enligt en balansräkning för räkenskapsåret inte uppgår till mer än 24 miljoner kronor. I detta avsnitt behandlas frågan om även andra arbetsgivare bör undantas från uppgiftsskyldigheten.

Det är som nämnts i avsnitt 5.3 angeläget att de uppgifter om sjukfrånvaro som lämnas i årsredovisningen inte går att hänföra till en enskild individ. Gränsen för skyldigheten att lämna uppgifter bör inte heller sättas så lågt att sjukfrånvaron hos enskilda anställda får ett för stort genomslag då den genomsnittliga sjukfrånvaron beräknas. Många små företag har relativt begränsade resurser för personaladministration. De bör därför av dessa skäl undantas från uppgiftsskyldigheten.

För att redovisningen skall ge en så heltäckande bild som möjligt av hur sjukfrånvaron fördelar sig mellan olika verksamheter bör gränsen å andra sidan inte sättas för högt. Arbetsgruppen har föreslagit att arbetsgivare som är redovisningsskyldiga enligt årsredovisningslagen (ÅRL) skall undantas från uppgiftsskyldigheten om antalet anställda i medeltal under de två senaste räkenskapsåren uppgår till högst tio. Regeringen anslöt sig till förslaget i lagrådsremissen och anförde som skäl för detta bl.a. att den aktuella gränsen i tillräckligt hög grad tillgodoser de integritetsaspekter som det är angeläget att ta hänsyn till. Regeringen anförde bl.a. som skäl för den valda gränsen att den anslöt till en redan tillämpad gräns i 3 kap. 8 § andra stycket ÅRL.

Lagrådet har påpekat att den bestämmelse som innebär att en uppgift om sjukfrånvaro hos män, kvinnor eller anställda i något åldersintervall inte skall lämnas om uppgiften kan hänföras till en enskild individ, kan vara svår att tillämpa för den som skall upprätta eller granska årsredovisningshandlingar. Ett sätt att minska tillämpningsproblemen kan enligt *Lagrådet* vara att undanta fler företag än vad som följer av hänvisningen

till 3 kap. 8 § andra stycket 1 ÅRL (dvs. företag som de två senaste räkenskapsåren haft i medeltal högst tio anställda). Lagrådet har vidare anfört att det i remissen anförda argumentet att man genom hänvisningen knyter an till en i ÅRL redan förekommande gräns har begränsad tyngd eftersom övriga i lagen förekommande hänvisningar till 3 kap. 8 § avser inte bara andra stycket 1 utan också andra stycket 2 (se 5 kap. 16 och 17 §§ samt 6 kap. 1 § ÅRL). Nämnade andra punkt avser företag i vilka tillgångarnas nettovärde enligt fastställd balansräkning för det senaste räkenskapsåret uppgår till högst 24 miljoner kronor.

Regeringen kan instämma i påpekandet att den hänvisning som gjorts i förslaget till 3 kap. 8 § andra stycket 1 i praktiken innebär att en åtminstone delvis ny gräns införs i ÅRL. Självfallet är det så att det antal fall då denna integritetsregel kräver särskilda överväganden blir färre om arbetsgivare med ett större antal anställda än tio helt undantas från uppgiftsskyldigheten. Dessa svårigheter skall dock inte överdrivas. De lär inte heller minska i någon väsentlig utsträckning även om man undantar företag med t.ex. 25 eller 30 anställda från redovisningsskyldigheten.

Enligt regeringens beräkningar berör förslaget om obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro ungefär 32 000 av de 209 000 företag som ingår i Statistiska centralbyråns näringsgrensstatistik. Som en jämförelse kan nämnas att drygt 15 000 företag har 20 eller fler anställda (1 700 företag har 200 eller fler anställda). Genom de gränser på 25, 30, 100 respektive 200 anställda som föreslagits av olika remissinstanser skulle ett mycket stort antal arbetsgivare inte komma att redovisa uppgifter om sjukfrånvaro. För att redovisningen skall få de effekter som åsyftas är det viktigt att inte alltför många företag undantas från redovisningsskyldigheten. Regeringen finner därför att övervägande skäl talar för att den gräns som arbetsgruppen föreslagit och som regeringen anslutit sig till i lagrådsremissen bör gälla.

Arbetsgruppen har inte föreslagit någon undre gräns för kommuner. Skälet till detta är sannolikt att samtliga kommuner eller landsting har fler än 10 anställda. I ett remissvar har dock påpekats att även kommunalförbund är skyldiga att upprätta årsredovisning enligt lagen om kommunal redovisning. Det finns kommunalförbund med ett relativt litet antal anställda. Regeringen anser därför att även arbetsgivare som har högst tio anställda och som lämnar årsredovisning enligt lagen om kommunal redovisning bör undantas från skyldigheten att lämna uppgift om sjukfrånvaro.

Av praktiska skäl och då uppgiften har ett begränsat informationsvärde bör anställda utomlands inte omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Nämnda undantag bör tas in i de föreslagna nya bestämmelserna i 5 kap. 18 a § ÅRL och 4 kap. 1 a § lagen om kommunal redovisning.

5.7 Koncernredovisning och gemensam förvaltningsberättelse

Regeringens förslag: Uppgiftsskyldigheten skall inte omfatta koncernredovisningen. Skyldigheten skall inte heller omfatta den gemensamma förvaltningsberättelsen i kommuner.

Arbetsgruppens förslag: Överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft någon invändning mot förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Uppgifter om sjukfrånvaro bör av praktiska skäl inte tas in i koncernredovisningen eller, för kommunernas del, i den gemensamma förvaltningsberättelsen. Uppgifter på en sådan övergripande nivå har inte heller något större informationsvärde.

Undantaget vad gäller koncernredovisningen tas in i 7 kap. 14 § årsredovisningslagen och motsvarande bestämmelser i lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. För att det skall bli tydligt att den gemensamma förvaltningsberättelsen i kommunernas årsredovisning inte behöver omfatta uppgifter om sjukfrånvaro bör ett undantag om detta föras in i 8 kap. 1 § lagen om kommunal redovisning.

5.8 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2002. Uppgifter om sjukfrånvaro skall dock lämnas enbart för tiden efter den 30 juni 2003.

Arbetsgruppens förslag: Arbetsgruppen föreslog ett ikraftträdande den 1 januari 2003.

Remissinstanserna: *Bokföringsnämnden* anser att det föreslagna ikraftträdandet den 1 januari 2003 är för tidigt och menar att den 1 januari 2004 vore ett mer rimligt datum för att ge såväl arbetsgivarna som Bokföringsnämnden tid till anpassning. Även *Patent- och registreringsverket* och *Jokkmokks kommun* anser att ikraftträdandet bör ske senare än vad som föreslagits. *Svenska Kommunförbundet* och *Landstingsförbundet* samt *Linköpings kommun* utesluter att en omläggning av redovisningssystemen kan vara färdig till den 1 januari 2003.

Skälen för regeringens förslag: De uppgifter som arbetsgivarna skall redovisa enligt förslaget i denna proposition kan relativt enkelt tas fram av många arbetsgivare som redan tillämpar någon form av tidsanvändningssystem. För många arbetsgivare kommer det dock att krävas en del omställningsarbete. För att arbetsgivarna skall ges mer tid att anpassa sina redovisningssystem föreslår regeringen att lagändringarna skall träda i kraft den 1 juli 2003 med tillämpning på det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2002. Uppgift skall lämnas enbart för tiden efter den 30 juni 2003. Den föreslagna övergångsbestämmelsen innebär att årsredovisningar med räkenskapsår som inleds den 1 januari eller den 1 maj 2003 kommer att innehålla uppgifter om sjukfrånvaro endast för en del av räkenskapsåret. Regeringen gör bedömningen att en sådan uppgift ändå kommer att vara av värde vid jämförelser nästkommande år.

Med det föreslagna ikraftträdandet kommer uppgifter om sjukfrånvaro hos arbetsgivarna inte att vara tillgängliga förrän tidigast under våren 2004. Skulle ikraftträdandet skjutas fram ytterligare till att avse räkenskapsår som inleds efter 2003 skulle uppgifterna från redovisningsskyl-

diga med kalenderår som räkenskapsår inte vara tillgängliga förrän tidigast 2005. Det skulle enligt regeringens uppfattning vara otillfredsställande.

Man skulle visserligen också kunna tänka sig att låta reglerna träda i kraft den 1 juli 2003 för att tillämpas första gången på räkenskapsår som inleds närmast efter den 30 juni 2003. Uppgifter om sjukfrånvaro skulle då kunna finnas tillgängliga tidigast under hösten 2004 för de redovisningsskyldiga som tillämpar det brutna räkenskapsåret 1 juli–30 juni. Regeringen anser dock att även en sådan ikraftträdandebestämmelse i onödan skulle fördröja redovisningen.

6 Förslagets konsekvenser

6.1 Företag som omfattas av förslagen

Företag som är skyldiga att lämna årsredovisning enligt årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag omfattas av förslaget. De företag som har högst tio anställda undantas dock. Genom att bestämmelsen om redovisning av sjukfrånvaro avser årsredovisningar undantas också sådana s.k. bokslutsföretag som enligt bokföringslagen inte är skyldiga att lämna årsredovisning. Det gäller de bokslutsföretag i vilka antalet anställda i verksamheten under de senaste två räkenskapsåren i medeltal uppgått till högst tio eller nettovärdet av tillgångarna i verksamheten enligt en balansräkning för räkenskapsåret inte uppgår till mer än 24 miljoner kronor.

Med avgränsningen till 10 anställda undantas 176 000 privata arbetsgivare med sammanlagt 475 000 anställda. Antalet arbetsgivare som berörs av förslaget uppgår enligt Statistiska centralbyråns näringsgrensstatistik till ungefär 32 000. De har sammanlagt drygt 3 miljoner anställda. Av dessa tillämpar redan i dag ca 500 företag Svenskt Näringslivs frivilliga sjukfrånvaroredovisning. Dessa företag sysselsätter totalt ca 220 000 anställda.

6.2 Konsekvenser om någon reglering inte sker

Andelen människor i arbetsför ålder som är frånvarande från arbetet på grund av sjukdom har ökat kraftigt under senare år, vilket medfört betydande välfärdsluster. Utgifterna för sjukpenning har ökat väsentligt. Åtgärder måste vidtas på flera områden för att hejda denna utveckling.

Som nämnts är tanken bakom förslaget om en obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro bland anställda att redovisningen skall utgöra ett av flera viktiga instrument för att få företag och andra arbetsgivare att undvika sjukfrånvaro och vidta åtgärder för att förbättra arbetsförhållandena. Uppgiften har också ett värde för externa intressenter. I avsnitt 5.1 utvecklas närmare vilka aktörer som kan vara intresserade av uppgifter om sjukfrånvaro i årsredovisningen. I det avsnittet diskuteras även alternativa lösningar till det obligatoriska uppgiftslämnandet i årsredovisningen.

Den statistik som förs i dag över sjukfrånvaro ger information om sjukfrånvaro hos endast ett urval av arbetsgivare. Som tidigare nämnts är denna statistik för närvarande inte tillräcklig för att ge den information om sjukfrånvaro som regeringen eftersträvar. Skulle förslaget inte genomföras skulle de intressenter som nämns i avsnitt 5.1 gå miste om viktig information och därmed skulle en av möjligheterna att minska sjukfrånvaron inte tas till vara.

6.3 Administrativa åtgärder som småföretagen måste vidta

De föreslagna författningsändringarna innebär ett ökat krav på uppgiftslämnande för vissa företag som är skyldiga att lämna årsredovisning.

I ett inledningsskede kan företagen behöva anpassa sina redovisningssystem för att det skall vara möjligt att redovisa sjukfrånvaro. Även i det löpande bokföringsarbetet kan förslagen medföra en ökad tidsåtgång och därmed en större personalkostnad. I vissa fall kan det uppstå extra kostnader för inköp av externa redovisningstjänster. För att så långt som möjligt underlätta framtagandet av uppgifterna har förslagen utformats med utgångspunkt i de rutiner som används i Svenskt Näringslivs och Arbetsgivarverkets frivilliga tidsanvändningsstatistik. Å andra sidan avviker förslaget från de rekommendationer som Bokföringsnämnden lämnat om beräkningen av antalet anställda. För de företag som inte använder den frivilliga tidsanvändningsstatistiken kan förslaget innebära att ett nytt sätt att beräkna personalens arbetstid måste tillämpas.

6.4 Tidsåtgången

Den ökade tidsåtgången på grund av förslaget kommer att vara marginell i förhållande till den totala tidsåtgång som årsredovisningslagarnas nuvarande bestämmelser medför. Vidare kommer tidsåtgången för att i årsredovisningen ta med uppgifter om sjukfrånvaro att vara försumbar för de företag som har byggt upp rutiner för en fortlöpande rapportering av sjukfrånvaro. För de företag som inte har sådana utarbetade rutiner kan dock förslaget inledningsvis innebära tidskrävande arbetsinsatser. Enligt uppgift från näringslivets organisationer har dock i princip samtliga företag med fler än tio anställda tillgång till dator och program som krävs för att kunna upprätta ett datoriserat sjuklönesystem. Därmed borde arbetsinsatsen bli relativt begränsad.

Den löpande tidsåtgången för att redovisa sjukfrånvaro har av Svenska Revisorsamfundet SRS uppskattats bli i genomsnitt någon till några timmar per företag och år. Den totala tidsåtgången för företagen som uppkommer till följd av förslaget kan därmed uppskattas bli ungefär 2 timmar x 31 500 företag, dvs. 63 000 timmar.

Kostnaderna kan vara av två slag, investeringskostnader och löpande kostnader. Investeringskostnader uppkommer vid införskaffande av datorprogram och upprättande av arbetsrutiner m.m. för att kunna beräkna sjukfrånvaron. Med ledning av vad som angavs i föregående avsnitt (6.4), dvs. att så gott som samtliga företag som berörs av förslagen har tillgång till ett datoriserat sjuklönesystem, kan man anta att investeringskostnaderna blir relativt försumbara.

Det är troligt att fler företag ansluter sig till Svenskt Näringslivs frivilliga sjukfrånvaroredovisning. För delägare i Svenskt Näringsliv är deltagandet kostnadsfritt. Man kan vidare räkna med att marknaden kommer att anpassa sina datorprogram och fler organisationer kan antas följa Svenskt Näringslivs exempel och erbjuda tjänsten för sina medlemmar. Kostnaden för enskilda företag beror således på initial prestanda samt eventuellt medlemskap i en branschorganisation.

Ett annat slags kostnader utgörs av löpande kostnader för att beräkna sjukfrånvaron. Marginaleffekten av förslaget är liten, liksom kostnaderna för arbetsinsatsen att beräkna sjukfrånvaron. Medlemmar i en branschorganisation som erbjuder tjänsten får inte några nya rörliga kostnader. Om man antar att antalet företag som berörs är 31 500, att tidsåtgången är 2 timmar och att kostnaden är 160 kronor per timme blir den sammanlagda löpande årskostnaden ca 10 miljoner kronor.

6.6 Annan påverkan på småföretagen

Ett av syftena med förslaget är att påverka företagen att arbeta mer aktivt med arbetsmiljön och uppmärksamma sambandet mellan sjukfrånvaro och ökade kostnader, både direkta och indirekta. Kostnadsbilden för företagen bör genom förslaget generellt påverkas positivt. Det kan dock finnas företag som redan i dag har en så bra kontroll över sjukfrånvaron att förslaget enbart medför extra administrativa kostnader.

6.7 Konsekvenser för kommuner och landsting

De föreslagna författningsändringarna innebär ett krav även på kommuner att redovisa sjukfrånvaro. I ett inledningsskede kan de behöva anpassa sina redovisningssystem för att det skall vara möjligt att redovisa denna frånvaro. Det kan således ta tid att anpassa de administrativa systemen för att kunna hämta information om de anställda och deras sjukfrånvaro. Kommunerna har inte heller några gemensamma definitioner av vissa begrepp, t.ex. antalet anställda samt ordinarie arbetstid.

Den ökade tidsåtgången på grund av förslaget kommer att vara marginell i förhållande till den totala tidsåtgång som nuvarande redovisningsbestämmelser medför. Vidare kommer tidsåtgången för att i årsredovisningen ta med uppgifter om sjukfrånvaro att vara försumbar eftersom samtliga kommuner har rutiner för en fortlöpande rapportering av sjukfrånvaro.

Förslaget har remissbehandlats av drygt 50 berörda myndigheter, kommuner, landsting och organisationer. De synpunkter som har beaktats har främst avsett ikraftträdandet av regeländringarna, undantaget för utlandsanställda samt den ytterligare betoning av integritetsaspekterna som skett genom bl.a. höjningen av den lägsta gränsen för redovisning av undergrupperna. Vidare har justeringar gjorts i motivuttalandena med anledning av synpunkterna om en för hög detaljeringsgrad.

Samråd om förslagen har skett med Näringslivets nämnd för regelgranskning, Statistiska centralbyrån, Riksförsäkringsverket, Svenskt Näringsliv och Arbetsgivarverket.

7 Författningskommentar

7.1 Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

5 kap.

18 a §

Paragrafen är ny. Upplysningar om sjukfrånvaro skall lämnas som tilläggsupplysningar.

Redovisningen skall enbart avse frånvaro relaterad till ordinarie arbetstid. Endast sjukfrånvaro som faller inom räkenskapsårets ram redovisas. Om någon del av en sjukfrånvaroperiod avser tid efter räkenskapsårets utgång redovisas den delen i årsredovisningen för nästa räkenskapsår. På motsvarande sätt medräknas inte sådan sjukfrånvaro under en sjukfrånvaroperiod som infallit före räkenskapsårets början.

I *första stycket* lämnas en anvisning om att sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid. Med ordinarie arbetstid avses arbetstid enligt kollektivavtal eller annat avtal mellan arbetsgivaren och den anställde. Övertid omfattas inte. Skyldigheten att lämna uppgift om sjukfrånvaro gäller oavsett graden av sjukfrånvaro. Även sjukfrånvaro under del av den ordinarie arbetsdagen räknas alltså.

Andra stycket punkt 1 föreskriver att den andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro som varat under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer skall anges särskilt. Vid fastställandet av om frånvaron pågått i 60 dagar eller mer skall även dagar då den anställde normalt skulle ha varit ledig räknas med. Med dagar avses i detta sammanhang kalenderdagar. Antalet timmar som den sjuke har varit frånvarande räknas sedan på samma sätt som vid tillämpningen av första stycket i förhållande till den ordinarie arbetstiden. Uppgiften skall lämnas i procent av den totala sjukfrånvaron.

Långtidssjukfrånvaron enligt denna punkt kan beräknas t.ex. på följande sätt.

Förutsättningar:

Den sammanlagda sjukfrånvaron under året: 1 440 timmar

Tid för långtidssjukfrånvaro (samtliga timmar i sjukfrånvaro på minst 60 kalenderdagar): 870 timmar

Andel långtidssjukfrånvaro i relation till den sammanlagda sjukfrånvaron:

$$\frac{870 \times 100}{1\,440} = 60 \text{ procent}$$

Enligt *punkterna 2 och 3* skall uppgift också lämnas om sjukfrånvaro hos kvinnor och män samt för anställda i vissa åldersgrupper.

Tredje stycket föreskriver att sjukfrånvaron i varje sådan grupp som avses i andra stycket *punkterna 2 och 3* skall anges i procent av den sammanlagda ordinarie arbetstiden *inom gruppen* under året. Uppgiften för dessa undergrupper skall alltså inte anges som en andel av den totala sjukfrånvaron. I detta stycke finns två undantag som kommit till för att förhindra att en uppgift om sjukfrånvaro skall kunna härledas till en enskild individ. För det första skall inte uppgift enligt andra stycket 2 och 3 lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio. Med antalet anställda avses medelantalet anställda i gruppen under året. För det andra skall inte uppgift lämnas om den kan hänföras till en enskild individ. Undantaget tar sikte på verksamheter med relativt få anställda eller där antalet anställda i någon enskild grupp är litet. Att någon av nämnda grupper utesluts från redovisningen med hänvisning till undantagsregeln innebär inte att den redovisningsskyldige kan underlåta att redovisa uppgift för övriga grupper. Det får avgöras från fall till fall om omständigheterna är sådana att en uppgift kan hänföras till någon enskild individ. Risker för motsattolkningar bör vägas in vid bedömningen av om uppgiften skall lämnas eller inte. Undantagsbestämmelsen kan illustreras med följande exempel.

Ett företag har 12 anställda, varav 11 kvinnor och 1 man. Mannen har varit sjukskriven en större del av räkenskapsåret medan den genomsnittliga sjukfrånvaron hos kvinnorna har varit relativt låg. Uppgift om den ende mannens sjukfrånvaro skall inte lämnas eftersom antalet anställda i gruppen inte uppgår till tio. Det kan dock även bli aktuellt att utesluta redovisningen av sjukfrånvaron hos kvinnorna om man med ledning av den uppgiften tillsammans med uppgiften om den totala sjukfrånvaron kan dra slutsatser om mannens frånvaro.

Enligt det *fjärde stycket* undantas genom hänvisningen till 3 kap. 8 § andra stycket 1 företag och andra arbetsgivare från skyldigheten att lämna uppgift om sjukfrånvaro om antalet anställda under de senaste två räkenskapsåren uppgått till i medeltal högst tio. I bestämmelsen finns också ett undantag som innebär att utomlands anställda inte omfattas av arbetsgivarens uppgiftsskyldighet.

Den närmare tillämpningen av bestämmelsen får avgöras inom ramen för vad som är god redovisningssed.

7 kap.

14 §

Paragrafen föreskriver att vissa bestämmelser i 5 kap. om tilläggsupplysningar skall tillämpas även på koncernredovisning. Ändringen medför att uppgift om sjukfrånvaro inte behöver lämnas i koncernredovisningen.

7.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag

5 kap.

1 §

Paragrafen innehåller hänvisningar till vissa bestämmelser i 5 kap. årsredovisningslagen om tilläggsupplysningar.

Ändringen innebär att även sådana företag som omfattas av lagen om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag skall lämna tilläggsupplysningar om sjukfrånvaro.

7 kap.

4 §

I paragrafen regleras bl.a. vilka tilläggsupplysningar som skall göras i koncernredovisningen för kreditinstitut och värdepappersbolag. Ändringen innebär att upplysningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom inte behöver tas in i koncernredovisningen.

7.3 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag

5 kap.

1 §

Paragrafen innehåller hänvisningar till vissa bestämmelser i 5 kap. årsredovisningslagen om tilläggsupplysningar.

Ändringen innebär att även sådana företag som omfattas av lagen om årsredovisning i försäkringsföretag skall lämna tilläggsupplysningar om sjukfrånvaro.

7 kap.

4 §

I paragrafen regleras bl.a. vilka tilläggsupplysningar som skall göras i koncernredovisningen för försäkringsföretag. Ändringen innebär att upplysningar om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom inte behöver tas in i koncernredovisningen.

7.4 Förslaget till lag om ändring i lagen (1997:614) om kommunal redovisning

4 kap.

1 a §

Paragrafen är ny och innehåller bestämmelser om att förvaltningsberättelsen skall innehålla uppgifter om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom. Bestämmelserna motsvarar den föreslagna 5 kap. 18 a § årsredovisningslagen. Uppgifterna skall lämnas under det avsnitt i förvaltningsberättelsen som avser väsentliga personalförhållanden. Den närmare tillämpningen av bestämmelsen framgår av författningskommentaren till nyss nämnda bestämmelse i årsredovisningslagen.

8 kap.

1 §

I bestämmelsen regleras den gemensamma förvaltningsberättelsen. Uppgifter om väsentliga personalförhållanden enligt 4 kap. 1 § skall lämnas också för sådan kommunal verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Den gemensamma förvaltningsberättelsen behöver dock inte innehålla uppgift om sjukfrånvaro. Det har därför införts ett undantag i paragrafen i enlighet med detta.

Sammanfattningen i promemorian Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (Ds 2002:22).

Prop. 2002/03:6
Bilaga 1

I denna promemoria behandlas frågan om att införa en skyldighet för arbetsgivare att redovisa sjukfrånvaron. Vi anser att man genom en sådan obligatorisk redovisning ökar trycket på företag, kommuner och myndigheter att undvika hög sjukfrånvaro. Vår uppfattning är att årsredovisningen bäst tillgodoser det informationsbehov som olika intressenter kan ha av uppgifter om sjukfrånvaron. Genom att uppgifterna får en extern spridning är det också lättare för myndigheter, anställda och andra intressenter att få del av dem.

Redovisningen av sjukfrånvaron bör vara enhetlig för privata verksamheter och för kommuner och statliga myndigheter. Vi föreslår att ändringar införs i årsredovisningslagen (1995:1554), lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag, lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag samt lagen (1997:614) om kommunal redovisning. Regeringen bör också fatta beslut om att motsvarande ändringar införs i förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Vårt förslag har utformats så att vissa små företag inte behöver lämna uppgift om sjukfrånvaron. Det är nämligen angeläget att uppgiftsskyldigheten inte blir för betungande. Det skall inte heller med utgångspunkt i de uppgifter som lämnas i årsredovisningarna gå att härleda sjukfrånvaron hos en enskild individ. Det föreslagna undantaget bör gälla samtliga företag med högst tio anställda.

Det förekommer olika typer av indikatorer som beskriver ohälsan. Vi har valt att föreslå den vanligaste indikatorn som är sjukfrånvaron. Det finns flera olika sätt att redovisa denna. Eftersom vårt arbete är inriktat på att precisera krav på hur uppgiftslämnandet skall gå till bör den metod väljas som så långt möjligt underlättar detta. Redovisningsskyldigheten bör därför inte bli för betungande eller komplicerad. Med dessa utgångspunkter förefaller det mest naturligt att anknyta till den rutin som redan tillämpas i många fall, dvs. Svenskt Näringslivs respektive Arbetsgivarverkets frivilliga tidsanvändningsstatistik. Därför förordas följande sätt att precisera begreppet sjukfrånvaro: Total sjukfrånvaro under året i relation till de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppgiften om sjukfrånvaron är för oprecis för att kunna ge en heläckande bild av denna frånvaro. Ett antal underindelningar behövs därför. En indelning efter kön krävs redan i dag vad gäller redovisningen av antalet anställda i årsredovisningen. Denna uppgift är således naturlig att kräva även för sjukfrånvaron. Vi föreslår att kvinnors respektive mäns sjukfrånvaro sätts i relation till respektive köns sammanlagda årsarbets-tid. Även åldersfördelade uppgifter bör kunna krävas. Vi föreslår att följande intervaller skall användas: yngre än 30 år, 30–49 år samt 50 år och äldre.

Uppgifterna om kön och ålder torde vara lätta att ta fram för arbetsgivarna. Man bör vara restriktiv med att ställa ytterligare krav på uppgifter. En redovisning av långtidssjukfrånvaron har dock ett stort informationsvärde. Vi föreslår därför att även den andel av sjukfrånvaron som avser sjukfall som varat i 60 dagar eller mer skall anges.

Vi föreslår att bestämmelserna om den obligatoriska redovisningen av sjukfrånvaron skall gälla från och med den 1 januari 2003.

Prop. 2002/03:6
Bilaga 1

Förslag till ändring i årsredovisningslagen
(1995:1554) i promemorian Obligatorisk redovisning
av sjukfrånvaron (Ds 2002:22)

Prop. 2002/03:6
Bilaga 2

Förslag till ändring i årsredovisningslagen (1995:1554)

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554)

dels att det i lagen skall införas en ny bestämmelse, 5 kap. 18 a § och
närmast före 18 a § en ny rubrik av följande lydelse,

dels att 7 kap. 14 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Sjukfrånvaro

18 a §

Uppgift skall lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppgift skall också lämnas om

1. den andel av sjukfrånvaron som avser sjukfall under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,

2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt

3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje sådan grupp som avses i andra stycket 2 och 3 skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Uppgift om sjukfrånvaron skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen understiger fem.

Första–tredje styckena gäller inte företag som avses i 3 kap. 8 § andra stycket 1.

7 kap.
14 §¹

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7 och 10–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7, 10–18 och 19–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

¹ Senaste lydelse 1999:1112.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorian Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaron (Ds 2002:22)

Prop. 2002/03:6
Bilaga 3

Justitieombudsmannen, Kammarrätten i Stockholm, Länsrätten i Jönköpings län, Statskontoret, Statistiska centralbyrån, Statens pensionsverk, Riksförsäkringsverket, Försäkringskassaförbundet, Socialstyrelsen, Handikappombudsmannen, Finansinspektionen, Ekonomistyrningsverket, Riksrevisionsverket, Arbetsgivarverket, Bokföringsnämnden, Arbetsmiljöverket, Jämställdhetsombudsmannen, Patent- och registreringsverket, Verket för innovationssystem, NUTEK, De Handikappades riksförbund, Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet, Svensk Handel, FAR, Svenska revisorsamfundet SRS, Sveriges Försäkringsförbund, TCO, SACO, Akademikerförbundet SSR, Lärarnas riksförbund, Sveriges läkarförbund, Svenskt Näringsliv, LO, Näringslivets nämnd för regelgranskning, Svenska Bankföreningen, Linköpings kommun, Halmstads kommun, Jokkmokks kommun, Stockholms läns landsting, Landstinget Dalarna, Arbetsgivaralliansen, Föreningen Sveriges Kommunalekonomer, Företagarförbundet, Företagarnas Riksorganisation, Svenska Fondhandlareföreningen, Sveriges Redovisningskonsulters Förbund SRF, Sveriges Byggindustrier, Rådet för kommunal redovisning, Industrifacket.

Följande remissinstanser har avstått från att yttra sig: Utredningen (S 2002:1) om analysgrupp för frågor rörande hälsa och ohälsa i arbetslivet, Lantbrukarnas riksförbund, Helsingborgs kommun, Bjurholms kommun, Svenska kyrkan, Byggtreprenörerna, Föreningen stiftelser i samverkan, Privattjänstemannakartellen, Redovisningsrådet, Sveriges försäkringsföretagsförening.

Utöver instanserna på remisslistan har en privatperson yttrat sig.

Härigenom föreskrivs i fråga om årsredovisningslagen (1995:1554) dels att det i lagen skall införas en ny bestämmelse, 5 kap. 18 a § samt närmast före 18 a § en ny rubrik av följande lydelse, dels att 7 kap. 14 § skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

Sjukfrånvaro

18 a §

Uppgift skall lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret. Den totala sjukfrånvaron skall anges i procent av de anställdas sammanlagda ordinarie arbetstid.

Uppgift skall också lämnas om

1. den andel av sjukfrånvaron som avser sjukfall under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer,

2. sjukfrånvaron för kvinnor respektive män samt

3. sjukfrånvaron för anställda i åldrarna 29 år eller yngre, 30–49 år och 50 år eller äldre.

Sjukfrånvaron för varje grupp som avses i andra stycket 2 och 3 skall anges i procent av gruppens sammanlagda ordinarie arbetstid. Sådan uppgift skall inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Denna bestämmelse gäller inte anställda utomlands och inte heller företag som avses i 3 kap. 8 § andra stycket 1.

7 kap.
14 §¹

Prop. 2002/03:6
Bilaga 4

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7 och 10–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

Bestämmelserna om tilläggsupplysningar i 5 kap. 2–7, 10–18 och 19–25 §§ tillämpas även på koncernredovisningen. Tilläggsupplysningarna skall lämnas på det sätt som anges i 5 kap. 1 § första stycket andra och tredje meningarna och andra stycket.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2003 och tillämpas första gången för det räkenskapsår som inleds närmast efter den 31 december 2002.

2. För räkenskapsår som inleds före ikraftträdandet skall uppgift om sjukfrånvaron avse tiden efter den 30 juni 2003.

¹ Senaste lydelse 1999:1112.

Protokoll vid sammanträde 2002-08-30

Närvarande: f.d. justitierådet Hans Danelius, regeringsrådet Gustaf Sandström, justitierådet Dag Victor.

Enligt en lagrådsremiss den 22 augusti 2002 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i årsredovisningslagen (1995:1554),
2. lag om ändring i lagen (1995:1559) om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag,
3. lag om ändring i lagen (1995:1560) om årsredovisning i försäkringsföretag.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Åsa Bokström.

Förslagen föranleder följande yttrande av *Lagrådet*:

Förslaget till lag om ändring i årsredovisningslagen

Allmänt

I lagrådsremissen föreslås att företag skall vara skyldiga att i årsredovisningen lämna uppgifter om anställdas sjukfrånvaro. Avsikten är att motsvarande redovisningsregler skall införas också för kommuner och landsting och för statliga myndigheter. Lagrådets granskning kan naturligtvis bara avse det till Lagrådet remitterade förslaget. Någon bedömning kan därför inte göras av de regler som avses gälla för offentliga arbetsgivare.

Att den i remissen behandlade frågan har aktualiserats har att göra med den ökade sjukfrånvaron under senare år. I remissen sägs att medvetenheten om sjukfrånvarons fördelning på olika verksamheter samt om dess orsaker och kostnader måste öka. Intresset hos företag, kommuner och myndigheter att vidta åtgärder för att förbättra arbetsförhållandena eller att undvika hög sjukfrånvaro förutsätts öka om uppgifter om sjukfrånvarons fördelning görs kända. Det sägs också att olika intressenter har intresse av information om sjukfrånvaron. Det gäller bl.a. ägare till företag och anställda vid bedömningar av hur verksamheten bedrivs och hur arbetsmiljön är.

Den bild som ges i remissen (jfr s. 25) är att det primära syftet med förslaget är att få företagen att själva vidta åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Eftersom en årsredovisning skall rikta sig till externa bedömare kan det ifrågasättas om uppgifter av det aktuella slaget har sin plats i årsredovisningen (jfr prop. 1998/99:130 s. 332 ff. rörande ett tidigare förslag om s.k. personalekonomisk redovisning). Kopplingar finns emellertid också till de intressen som årsredovisningen traditionellt anses bära tillgodose. Lagrådet anser sig därför inte ha tillräcklig grund för att av principiella skäl motsätta sig förslaget.

Av remissen (s. 13 f.) framgår att en öppen redovisning av sjukfrånvaron även skall kunna användas vid genomförandet av ett kommande förslag om s.k. ekonomiska drivkrafter, syftande till att få arbetsgivare att förebygga ohälsa. Om information om sjukfrånvaron skall få sådana ekonomiska konsekvenser synes emellertid årsredovisningslagen inte vara en lämplig plats för regleringen och ett större mått av tydlighet och precision böra krävas än i de nu föreslagna bestämmelserna. Det torde då behöva ytterligare klargöras i vilka fall information skall lämnas och vilka uppgifter som informationen skall innefatta (jfr vad som nedan sägs i anslutning till 5 kap. 18 a §).

5 kap. 18 a §

I paragrafens andra stycke anges olika grupper för vilka uppgifter om sjukfrånvaron skall lämnas. Enligt tredje stycket skall, av integritetsskäl, uppgift inte lämnas om antalet anställda i gruppen är högst tio eller om uppgiften kan hänföras till en enskild individ.

Som framgår av författningskommentaren kan det vara vanskligt att bedöma om en uppgift om sjukfrånvaron kan hänföras till en enskild individ. Undantas en grupp på grund av "tioregeln" i tredje stycket kan en annan grupp, som i och för sig omfattar mer än tio personer, också behöva undantas. Bedömningar av det slaget kan vara svåra att göra vid upprättande och granskning av årsredovisningar.

Ett sätt att minska de antydda tillämpningsproblemen är att i fjärde stycket undanta fler företag än som följer av hänvisningen där till 3 kap. 8 § andra stycket 1 (företag som de två senaste räkenskapsåren haft i medeltal högst tio anställda). Det i remissen anförda argumentet att man genom hänvisningen knyter an till en i årsredovisningslagen redan förekommande gräns har begränsad tyngd eftersom övriga i lagen förekommande hänvisningar till 3 kap. 8 § avser inte bara andra stycket 1 utan också andra stycket 2 (se 5 kap. 16 och 17 §§ samt 6 kap. 1 §).

De föreslagna bestämmelserna kan ge anledning till en rad tillämpningsproblem som gäller bl.a. hur procentberäkningen enligt första och tredje styckena skall göras i vissa lägen och vad som skall förstås med en sammanhängande sjukfrånvaro under 60 dagar. Inte heller är det tydligt om det, för att undantaget i tredje stycket skall vara tillämpligt, krävs t.ex. att gruppen inte vid något tillfälle under räkenskapsåret överstigit tio personer eller att medeltalet av de anställda under hela räkenskapsåret inte överstigit tio eller om det är tillräckligt att antalet anställda vid något tillfälle under räkenskapsåret nedgått till tio eller ännu mindre. Oklarheter i sådana hänseenden kan knappast godtas om redovisning av sjukfrånvaron kommer att leda till ekonomiska konsekvenser för den redovisningsskyldige.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 3 oktober 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, Pagrotsky, Östros, Messing, Engqvist, Rosengren, Lejon, Lövdén, Ringholm, Bodström, Karlsson, Sommestad

Föredragande: Statsrådet Ringholm

Regeringen beslutar proposition 2002/03:6 Obligatorisk redovisning av sjukfrånvaro.